

Stibbe

Risicomanagement met een juridische
blik; wanneer is er sprake van compliance

Anna Collignon
11 september 2014

Inhoudsopgave

---

1. Wat is compliance
2. Relevante wet- en regelgeving
3. Handhaving
4. Toezichtsmogelijkheden
5. Afsluiting

1. Wat is compliance

- Juridisch: geen overtreding van wettelijk gestelde regels
  - Verantwoordelijkheid bedrijf/individuele personen
    - “[appellante sub 1] wordt geacht op de hoogte te zijn van de regelgeving ten aanzien van stoffen die zij opslaat.” ABRvS 20 augustus 2014, ECLI:NL:RVS:2014:3078
- Legaliteitsbeginsel
  - Geen feit is strafbaar dan uit kracht van een daaraan voorafgegane wettelijke strafbepaling (art. 16 Grondwet en art. 1 lid 1 Wetboek van Strafrecht);
  - De bevoegdheid tot het opleggen van een bestuurlijke sanctie bestaat slechts voor zover zij bij of krachtens de wet is verleend (art. 5:4 lid 1 Awb);
  - Een bestuurlijke sanctie wordt slechts opgelegd indien de overtreding en de sanctie bij of krachtens een aan de gedraging voorafgaand wettelijk voorschrift zijn omschreven (art. 5:4 lid 2 Awb).
- Toezicht door overheid

2.1 Relevante wet- en regelgeving

- Groot pakket aan regels
  - Algemene wetten (o.a. Awb);
  - Specifieke wetten (o.a. Wabo, Arbowet);
  - Onderliggende regelgeving (o.a. BRZO, Arbobesluit, Activiteitenbesluit milieubeheer);
  - Verleende vergunning;
  - Etc. (denk ook aan bestemmingsplan).

- Onderscheid rechtstreeks werkende algemene regels en kaderstellende regels
  - Algemeen werkende regels bijvoorbeeld in BRZO en Activiteitenbesluit (uitgezonderd maatwerkvoorschriften).
  - Kaderstellende regels bijvoorbeeld in BBT-documenten.

- Aangekondigde wijziging Wabo VTH (verbetering vergunningverlening, handhaving en toezicht)
  - Vertraging: inwerkingtreding 1 januari 2015 mogelijk niet haalbaar.

2.2 Relevante wet- en regelgeving

- Voorbeeld: artikel 5 BRZO

1. Degene die een inrichting drijft, treft **alle maatregelen** die nodig zijn om zware ongevallen te voorkomen en de gevolgen daarvan voor mens en milieu te beperken.
2. Degene die een inrichting drijft, heeft in de inrichting een **document** voorhanden waarin het door hem **gevoerde beleid ter voorkoming van zware ongevallen**, rekening houdend met de aanwezigheid en de omvang van de risico's, is vastgelegd. Dit document bevat de algemene doelstellingen en beginselen van het beleid inzake de beheersing van de risico's van zware ongevallen. Het document kan worden opgenomen in het veiligheidsrapport, het veiligheids- en gezondheidsdocument, bedoeld in artikel 2.42, tweede lid, van het Arbeidsomstandighedenbesluit, dan wel in de combinatie van die twee rapporten, bedoeld in artikel 9, tweede lid.
3. Ten einde het in het tweede lid bedoelde beleid te bepalen en uit te voeren, voert degene die een inrichting drijft, **een veiligheidsbeheerssysteem** in. In het veiligheidsbeheerssysteem komen de elementen, genoemd in bijlage II aan de orde.

Kort gezegd:

Lid 4: bij veranderingen herbeoordeling veiligheidsbeheerssysteem nodig.

Lid 5: aanvullende regels in de Regeling risico's zware ongevallen 1999.

3. Handhaving

- Bij een overtreding
  - Bestuursrechtelijk: gericht op herstel (reparatoir)
  - Strafrechtelijk: gericht op bestraffing (punitief)

  - ‘Extra waarborgen’ artikel 6 EVRM bij ‘criminal charge’. Dat zijn strafrechtelijke sancties, maar soms ook bestuursrechtelijke sancties (vgl. alcoholslotprogramma-uitspraak ABRvS 23 oktober 2013, ECLI:NL:RVS:2013:1643).

- Handhaving BRZO
  - Inspectie SZW
  - Bevoegd gezag Wm / Wabo
  - Bestuur van de veiligheidsregio’s
  - Directeur RUD (omgevingsdienst)
  - OM
  - Toekomst: interventiemogelijkheid ILT?

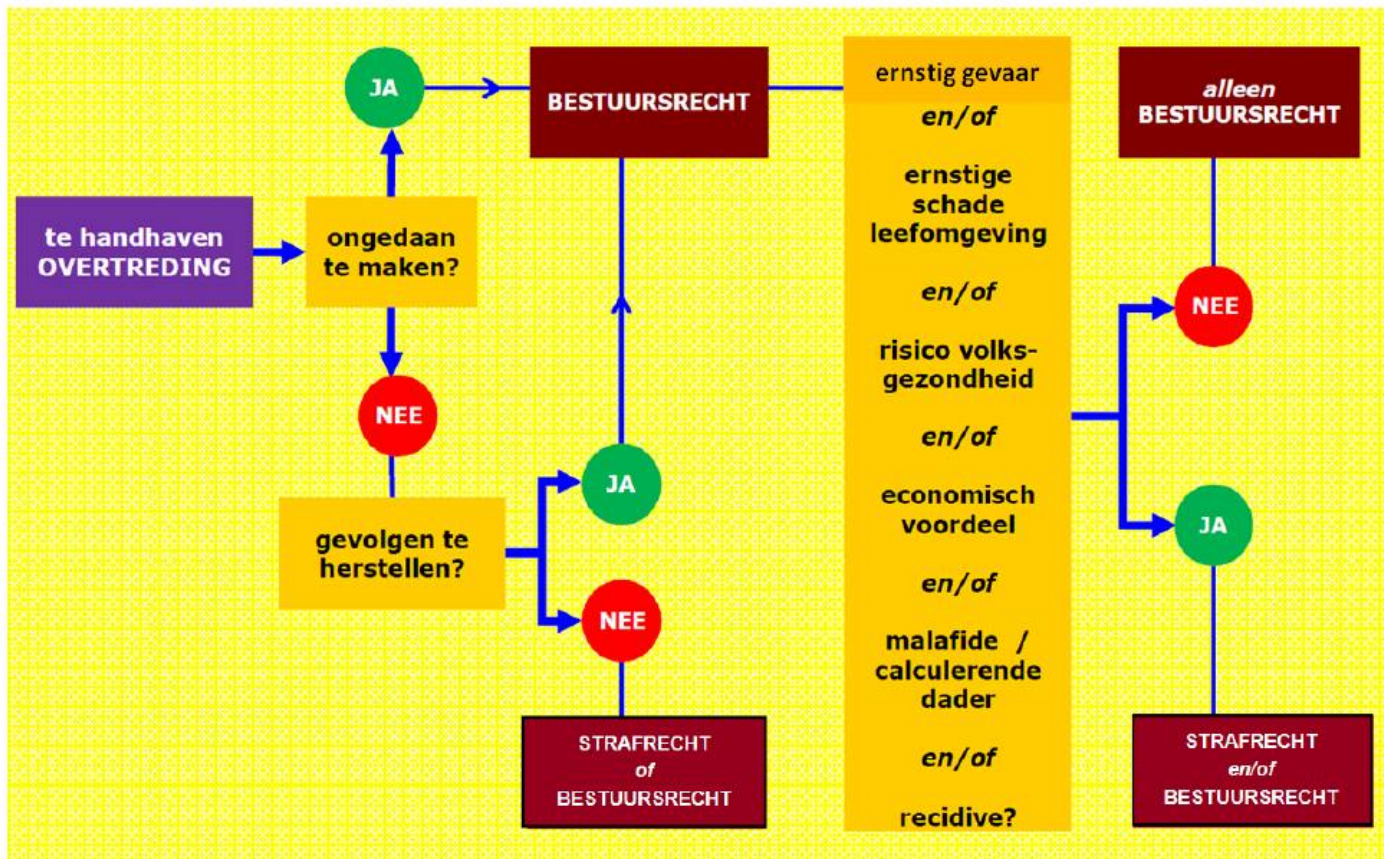
3. Handhaving

- Landelijke handhavingstrategie, versie 1.7, 4 juni 2014.
  - Gezamenlijke product van
    - het OM
    - het IPO
    - de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
    - de Unie van Waterschappen (UvW)
    - het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM)
    - de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)
    - de Inspectie van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (I-SZW)
    - de Nationale Politie en
    - de vereniging van omgevingsdiensten (OmgevingsdienstNL)
  - Implementatie afzonderlijke bevoegde overheden en handhavinginstanties dienen deze te gaan toepassen.
  - Keuze bestuursrecht en/of strafrecht op basis van interventiematrix:
    - Keuze handhaving afhankelijk van:
      - mogelijke gevolgen: vrijwel nihil – beperkt – van belang – aanzienlijk
      - gedrag overtreder: goedwillend – moet kunnen – calculerend – bewust/structureel
    - Strafrechtelijk handhaving relatief snel geïndiceerd: al bij ‘beperkte gevolgen’ en een ‘moet kunnen’ / ‘onverschillige houding’ van de vermeende overtreder.

3. Handhaving

- Landelijke handhavingstrategie BRZO 1999 specifieke uitwerking voor handhaving

4. Handhaving (bestuursrechtelijk)

- Handhaving via:
  - Last onder dwangsom
  - Last onder bestuursdwang
  - Bestuurlijke boete (zie art. 25 BRZO)

- Let op, ook:
  - Stillegging van werkzaamheden (art. 28a van de Arbowet)
  - Intrekken Wabo-vergunning (art. 5.19 Wabo)
  - BIBOB

- Let op:
  - Inspectieresultaten (actief) openbaar

4. Handhaving (strafrechtelijk)

- Afdoening via:
  - Transactie
  - (bestuurlijke) Strafbeschikking, of
  - Strafvervolgning

- Maximum straffen bij overtreding art. 5 BRZO:
  - Rechtspersoon: geldboete EUR 810.000
  - Feitelijk leidinggevers:
    - Gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren
    - Taakstraf, of
    - Geldboete van EUR 81.000, onder omstandigheden te verhogen tot EUR 810.000

Zie: artikel 1, sub 1, WED juncto 6 Arbeidsomstandighedenwet; artikel 1a, sub 1 WED juncto artikel 8.40 Wm of 9.2.1.2 Wm; in samenhang met artikel 6 WED en artikel 23 Sr.

- Mogelijke bijkomende straffen, o.a.:
  - Gehele of gedeeltelijke stillegging (artikel 7 WED)
  - Openbaarmaking van de rechterlijke uitspraak (artikel 7 WED).

- Mogelijke maatregelen, o.a.
  - Voorlopige maatregel tot (gedeeltelijke) stillegging (artikel 29 WED)
  - Bijkomende maatregel tot ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel (artikel 36e Sr):
    - voordeel behaald door de strafbare feiten, of
    - besparing van kosten door de strafbare feiten.

4. Toezichtsmogelijkheden

- In het bestuursrecht geldt dat je in beginsel moet meewerken; in het strafrechtelijk onderzoek geldt dit niet.

- Bestuursrecht: **Verplichting tot meewerken, voor zover redelijkerwijs noodzakelijk.**

Een ieder is verplicht om aan een bestuursrechtelijk toezichthouder alle medewerking te verlenen die deze redelijkerwijs kan vorderen bij de uitoefening van zijn bevoegdheden.

Een toezichthouder mag van zijn bevoegdheden slechts gebruik maken voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is. Er hoeft dus geen medewerking te worden verleend aan verzoeken van ambtenaren die buiten die bevoegdheid vallen.

De ambtenaren mogen vragen stellen, documenten inzien en kopiëren en kennisnemen van digitale informatie, voor zover dit redelijkerwijs nodig is voor het vervullen van hun taak.

- Strafrecht: **Als verdachte niet verplicht tot medewerking, tenzij op basis van specifieke wettelijke verplichting**

Bijv. vordering gegevens en bescheiden obv artikel 19 WED.

Indien de ambtenaren vergezeld worden door een rechter-commissaris of officier van justitie, of een machtiging hebben, zijn zij bevoegd de vestiging te doorzoeken.

4. Toezichtsmogelijkheden

- Hoe om te gaan met verschillende bevoegdheden
  - Sfeerovergang en sfeercumulatie van bestuursrechtelijk toezicht en strafrechtelijk optreden
    - Dow Chemicals: *“De verdachte kan in het kader van het toezicht inderdaad verplicht zijn mee te werken of inlichtingen te verstrekken. Zoals hiervoor reeds is overwogen, is volgens de Hoge Raad in het Nederlandse recht geen onvoorwaardelijk recht of beginsel verankerd, dat een verdachte niet zou kunnen worden verplicht tot het verlenen van medewerking aan het verkrijgen van voor hem mogelijk bezwarend bewijsmateriaal. Wel brengt het aan artikel 29 Sv ten grondslag liggend beginsel mee dat verdachte niet kan worden verplicht tot het afleggen van een verklaring – het verschaffen van schriftelijke inlichtingen daaronder begrepen – omtrent zijn betrokkenheid bij een strafbaar feit, waarvan niet kan worden gezegd dat zij in vrijheid is afgelegd.*

Gelet op hetgeen hiervoor is overwogen concludeert de rechtbank dat sfeerovergang en sfeercumulatie zijn geoorloofd en dat een verdachte vanaf het ontstaan van een verdenking zwijgrecht toekomt. Tijdens het strafrechtelijk onderzoek (opsporing) kan het toezicht (controle) gewoon doorgaan en blijven de bevoegdheden van de toezichthouder bestaan.” (Rb Zeeland-West-Brabant 21 maart 2014, ECLI:RBZWB:2014:1911)

- Vraag telkens voorafgaand aan het verlenen van medewerking of, en zo ja op basis waarvan, medewerking dient te worden verleend. O.a. inlichtingen verstrekt onder dwang mogen niet gebruikt worden bij de oplegging van bestraffende sancties. ‘Vrijwillig’ verstrekte informatie mag wel gebruikt worden.

4. Toezichtsmogelijkheden

- Informatieuitwisseling via Inspectieview Milieu (IvM)
  - Komt voort uit Programma Informatie-uitwisseling Milieuhandhaving
  - Doel:
    - grotere effectiviteit en efficiëntie van de handhavingsactiviteiten;
    - betere benutting van de beperkte handhavingscapaciteit;
    - vermindering van de toezichtlast voor bedrijven;
    - betere afstemming tussen bestuursrecht en strafrecht;
    - goed functioneren van de RUD's en andere handhavingsinstanties.
  - IvM biedt handhavers en toezichthouders de mogelijkheid om in elkaars informatie te kijken.
NB: gemeenten niet apart, maar via RUD toegang. Nog niet verplicht.
  - IvM biedt informatie over onder meer inspecties, meldingen en vergunningen van bedrijven, natuurlijke personen en 'werken en inrichtingen'.
  - ILT is "eigenaar" IvM.

4. Afsluiting

- Toezicht altijd mogelijk
- Consequenties
- Hoe te handelen

Stibbe

---

www.stibbe.com

Amsterdam

Stibbetoren
Strawinskylaan 2001
1077 ZZ Amsterdam
The Netherlands
T +31 20 546 06 06
F +31 20 546 01 23
info@stibbe.nl

Brussels

Central Plaza
Loksumstraat 25
BE-1000 Brussels
Belgium
T +32 2 533 52 11
F +32 2 533 52 12
info@stibbe.be

Luxembourg

Rue Jean Monnet 6
2180 Luxembourg
Grand Duchy of
Luxembourg
T +352 26 61 81
F +352 26 61 82
info@stibbe.lu

Dubai

Dubai International Financial
Centre
Gate Village 7 Level 4
P.O. Box 506631
Dubai UAE
T +971 4 428 63 13
F +971 4 365 31 71

Hong Kong

Hutchison House
10/F, Suite 1008-1009
10 Harcourt Road
Central
Hong Kong
T +852 2537 0931
F +852 2537 0939

London

Exchange House
Primrose Street
London EC2A 2ST
United Kingdom
T +44 20 74 66 63 00
F +44 20 74 66 63 11

New York

489 Fifth Avenue, 32nd floor
New York, NY 10017
USA
T +1 212 972 40 00
F +1 212 972 49 29